

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

19 iulie 2017

CFR/16 nr. 202

RAPORT

la proiectul de lege privind mormintele și operele comemorative de război lectura II

(nr. 359 din 26.08.2016)

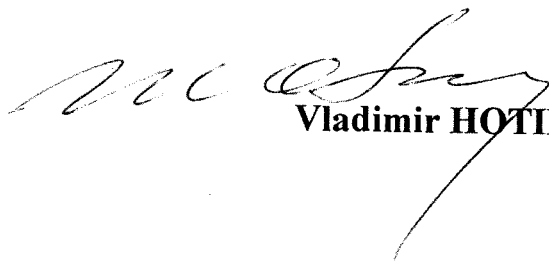
Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media a examinat proiectul de lege nominalizat și reieșind din atribuțiile și competențele funcționale, comunică următoarele.

Proiectul de lege a fost examinat în lectura I la data de 08.12.2016.

Propunerile și obiecțiile din avizele Comisiilor parlamentare, Direcția Juridică, amendamentele deputaților au fost examinate la definitivarea proiectului și sunt reflectate în sinteza propunerilor și obiecțiilor, anexată la prezentul raport.

În contextul celor menționate, Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media cu votul unanim al membrilor prezenți în ședință (8 – ”pro”), a decis să propună proiectul de lege nr. 359 din 26.08.2016 pentru adoptare în lectura a doua.

Președintele Comisiei

Vladimir HOTINEANU

SINTEZA PROPUNERILOR ȘI OBIECTELOR

la proiectul de lege privind mormintele și operele comemorative de război

(nr.359 din 26.08.2016)

Nr. d/o	Punctul din proiect	Autorul propunerii sau obiectiei	Punctul din proiect supus modificării	Conținutul propunerii	Decizia finală asupra propunerii
1.	Titlul proiectului de lege	Direcția generală juridică	Lege privind mormintele și operele comemorative de război	Se propune revizuirea titlului proiectului din punct de vedere redacțional, astfel acesta se va intitula „Lege privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război”.	Se acceptă.
2.	Art. 2 Noțiuni principale	Deputat Ina Șupac	b) <i>opere comemorative de război</i> – bunuri imobile: edificii , opere de artă, plăci și altare comemorative, cenotafuri sau orice alte construcții ori lucrări realizate în memoria celor prevăzuți la lit. a) din prezentul articol și art. 3 din prezenta lege;	Art. 2 lit. (b) După cuvântul ”edificii”, se completează cu cuvântul ”monumente.”	Nu se acceptă. Sintagma ”operă comemorativă de război”, în calitate de noțiune juridică specializată pentru domeniul de referință, corespunde noțiunii juridice respective din legislația rusă ”войнский памятник”, respectiv, adăugarea în interiorul definiției a cuvântului ”monument” reprezintă o tautologie de genul ”monument înseamnă monument”.
3.	Art.2 Noțiuni principale	Deputat Adrian Lebedinschi	a) <i>morminte de război</i> – bunuri imobile: locuri/terenuri de înhumare a persoanelor care au decedat în timpul și din cauza conflictelor armate ca urmare a îndeplinirii unui serviciu comandat sau voluntar în interesul statului ai căror cetățeni au fost, precum și alte	Se propune completarea Art. 2 cu punctul d) care va conține o noțiune nouă ”morminte de război neînregistrate”, cu următoarea transcriere: ”locuri de îngropare (deces) a victimelor civile și militarilor de război, care nu sunt înregistrate conform	Nu se acceptă Definiția de ”morminte de război” prezentă în articol se referă atât la mormintele de război înregistrate, cât și la cele neînregistrate.

4.	<p>Art. 4. Proprietatea asupra mormintelor și operelor comemorative de război</p>	<p>Direcția generală juridică</p>	<p>locuri/terenuri în care se păstrează rămășițele pămîntești ale acestora;</p> <p>Articolul 4. Proprietatea asupra mormintelor și operelor comemorative de război (1) Mormintele și operele comemorative de război aparțin domeniului public al statului ori al unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și nivelul al doilea.</p>	<p>legislației Republicii Moldova”.</p> <p>La art.4, proiectul de lege nu conține criterii de delimitare clare, care morminte și opere comemorative de război aparțin statului, unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și nivelul al doilea. Lipsa acestor criterii poate genera conflicte între autoritățile publice centrale și cele locale.</p>	<p>Nu se acceptă Proiectul de lege reflectă realitatea juridică existentă, bunurile imobile respective aflându-se în RM, ca și în majoritatea absolută a statelor lumii, fie în gestiunea statului, fie în gestiunea APL de nivelul I sau II. Din lipsă de suport logic, nicăieri în lume legislația nu stabilește ”criterii de delimitare referitor la apartenența” mormintelor și operelor comemorative de război, respectiv, nu stabilește tipurile de morminte sau opere care trebuie să țină de APC sau care trebuie să țină de APL.</p>
5.	<p>Art. 4. Proprietatea asupra mormintelor și operelor comemorative de război</p>	<p>Direcția generală juridică</p>	<p>(2) Mormintele și operele comemorative de război proprietate publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi și nivelul al doilea sînt inalienabile, imprescriptibile și insesizabile.</p>	<p>Alin.(2) al art. 4 necesită a fi exclus, deoarece acesta dublează prevederile art.296 alin.(4) din Codul Civil, iar potrivit art.18 alin.(3) din Legea nr.780/2001, în cazul în care proiectul de act legislativ cuprinde prevederi din legislația în vigoare, acestea, de regulă, nu se reproduc, dar se face trimitere la ele.</p>	<p>Se acceptă.</p>
6.	<p>Articolul 4. Proprietatea asupra mormintelor și</p>	<p>Deputat Elene Bacalu</p>	<p>Articolul 4. Proprietatea asupra mormintelor și operelor comemorative de război (1) Mormintele și operele comemorative de război aparțin domeniului public al statului ori al unităților administrativ-</p>	<p>Se propune: completarea art. 4 alin.(1) în final cu textul ”precum și a UTA Găgăuzia”;</p>	<p>Se acceptă</p>

	<p>operele comemorative de război</p> <p>Art. 5. Agenția Națională pentru Cultul Eroilor</p>	<p>Deputat Ina Șupac Deputat Vlad Bătrâncea Deputat Adrian Lebedinschi</p>	<p>teritoriale de nivelul întâi și nivelul al doilea,</p> <p>1) Agenția Națională pentru Cultul Eroilor (în continuare – Agenția Națională) este o autoritate administrativă cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Apărării, și dispune de ștampilă cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova.</p>	<p>La art. 5, alin. (1) se propune în următoarea redacție: "(1) Oficiul Național pentru memorie militară (în continuare – Oficiul național) este o autoritate administrativă cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului Republicii Moldova, și dispune de ștampilă cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova.”</p>	<p>Se acceptă</p> <p>1. Alin (1) al art. 5 se expune în redacția: ”(1) Oficiul național pentru memorie militară (în continuare – Oficiul național) este o autoritate administrativă cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Apărării, și dispune de ștampilă cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova.”</p> <p>2. În textul proiectului de lege sintagmele: “Agenția Națională pentru cultul eroilor” și “Agenția Națională” sunt substituite cu sintagmele: “Oficiul național pentru memorie militară” și “Oficiul național”.</p>
7.	<p>Art. 5. Agenția Națională pentru Cultul Eroilor</p>	<p>Deputat Vladimir Voronin</p>		<p>La art.5 propune ca Agenția să nu fie în subordonată Ministerului Apărării pe motiv că Ministerul Apărării are alte atribuții decât mormintele de război și operele de război.</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Aflarea structurilor de genul “Oficiului național pentru memorie militară” în subordinea Ministerului Apărării este o practică internațională încetățenită: de exemplu în România, Federația Rusă, Belarus etc.</p> <p>În acest context este de menționat, că anume Ministerul Apărării deține informațiile și arhivele referitoare la mormintele de război. Totodată, Ministerul Apărării este autoritatea care</p>

				organizează acțiunile de comemorare a victimelor de război.
8.	Art.5. Agenția Națională pentru Cultul Eroilor	Deputat Marian Lupu		Se propune modificarea denumirii Agenției Naționale pentru cultul eroilor.
9.	Art.5. Agenția Națională pentru Cultul Eroilor	Deputat Adrian Lebedinschi		1. Se propune modificarea denumirii Agenției Naționale pentru cultul eroilor, care, în opinia elaboratorului avizului, ar putea crea neînțelegeri privind tratarea conceptului de "eroi". 2. Se propune dubla subordonare a viitoarei Agenții, atât Ministerului Apărării, cât și Ministerului Culturii, pe motivul că în " <i>subordinea Ministerului Culturii sunt toate obiectele istorico-militare ale RM, înregistrate și restabilite</i> ".
10.	Art. 5. Agenția Națională pentru Cultul Eroilor	Comisia Economie, Buget și Finanțe	Propunerile din proiect, în partea ce ține de crearea unei Agenții noi (Agenția Națională pentru Cultul Eroilor) vine în contradicție cu Strategia privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020 aprobată prin Hotărârea	Se acceptă Denumirea se modifică în: "Oficiul național pentru memorie militară". Se acceptă Denumirea se modifică în: "Oficiul național pentru memorie militară". Nu se acceptă. În " <i>subordinea</i> " Ministerului Culturii nu se află nici unul dintre " <i>obiectele istorico-militare</i> " ale RM. Totodată, faptul ar veni în contradicție flagrantă cu practica internațională în domeniu, toate instituțiile de acest gen fiind subordonate sau Ministerului Apărării sau direct Guvernului, conducerea și efectivul acestora fiind alcătuit în special din persoane cu grad militar și militari în retragere.
			Se acceptă Sintagma: "Agenția Națională pentru Cultul Eroilor" din textul legii se substituie cu sintagma: "Oficiul național pentru memorie militară"	

				Guvernului nr.911 din 25.07.2016, și anume optimizarea numărului și funcțiilor autorităților administrative și instituțiilor. Comisia consideră rațional crearea unui oficiu responsabil de mormintele și operele comemorative de război în cadrul Centrului de Cultură și Istorie Militară a Ministerului Apărării, și ca rezultat reducerea costurilor administrative.	
11.	Articolul 6. Conducerea Agenției Naționale	Deputat Ina Șupac	(1) Agenția Națională este condusă de un director numit prin ordinul ministrului apărării, în urma unui concurs public.	La art.6, alin.(1) sintagma "ordinul ministrului apărării" se înlocuiește cu sintagma "Hotărâre de Guvern".	Nu se acceptă. Acceptarea propunerii va conduce la crearea unui mecanism birocratic suplimentar. Or, responsabilitatea pentru activitatea Oficiului național revine în totalitate Min. Apărării.
12.	Articolul 6. Conducerea Agenției Naționale	Deputat Adrian Lebedinschi		Alin. (1) al art. 6 va avea următorul conținut: "(1) Oficiul Național este condus de un director numit prin hotărâre de Guvern, în urma unui concurs public, organizat în baza regulamentului aprobat de către Guvern printr-o hotărâre a acestuia."	Nu se acceptă. Din motivele expuse la pct. 11.
13.	Articolul 6. Conducerea Agenției Naționale	Deputat Tudor Deliu	(1) Agenția Națională este condusă de un director numit prin ordinul ministrului apărării, în urma unui concurs public.	La art. 6 propune de stipulat că Regulamentul privind organizarea și desfășurarea concursului este aprobat fie de Colegiul ministrului, fie de Guvern, și în continuare după text.	Se acceptă. La art. 6, alin (1) se expune în următoarea redacție: " (1) Oficiul Național este condus de un director numit prin ordinul ministrului apărării, în urma unui concurs public, organizat în baza Regulamentului de organizare și desfășurare a concursului aprobat de Colegiul Apărării" Ministerului Apărării"

14.	Articolul 6. Conducerea Agenției Naționale	Direcția generală juridică	<p>(3) Nu poate candida la funcția de director persoana care are antecedente penale pentru infracțiuni grave, deosebit de grave și excepțional de grave săvârșite cu intenție, precum și persoana care are antecedente penale pentru săvârșirea infracțiunilor contra bunei desfășurări a activității în sfera publică, chiar dacă au fost stinse antecedentele penale, sau a fost absolvită de răspundere penală printr-un act de amnistie sau de grațiere.</p> <p>2) Candidat la funcția de director poate fi persoana care corespunde următoarelor cerințe generale: a) este cetățean al Republicii Moldova și domiciliat pe teritoriul ei;</p> <p>b) are capacitate deplină de exercițiu; c) are studii superioare; d) are o activitate notorie în domeniul de specialitate de 5 ani, dintre care 2 ani în funcție publică de conducere; e) cunoaște limba de stat.</p>	<p>Se propune modificarea alin.(3)</p> <p>(3) Nu poate candida la funcția de director persoana care are antecedente penale pentru infracțiuni grave, deosebit de grave și excepțional de grave săvârșite cu intenție, precum și persoana care are antecedente penale pentru săvârșirea infracțiunilor contra bunei desfășurări a activității în sfera publică, chiar dacă au fost stinse antecedentele penale, sau a fost absolvită de răspundere penală printr-un act de amnistie sau de grațiere</p> <p>La art.6 alin.(2), lit.c) și d) sunt expuse într-o formă ambiguă și pentru a nu crea neclarități în aplicare propunem a se indica expres studiile de specialitate necesare pentru a candida la funcția de director.</p> <p>Se propune de a completa cu lit. e) cu următorul conținut:</p> <p>e) are reputație ireproșabilă</p>	<p>Se acceptă</p> <p>La art. 6, alin (2), se va expune în următoarea redacție:</p> <p>Articolul 6. Conducerea Oficiului național</p> <p>(1) Oficiul național este condus de un director numit prin ordinul ministrului apărării, în urma unui concurs public, organizat în baza Regulamentului de organizare și desfășurare a concursului aprobat de Colegiul Ministerului Apărării.</p> <p>(2) Candidat la funcția de director poate fi persoana care corespunde următoarelor cerințe generale:</p> <p>a) este cetățean al Republicii Moldova și domiciliat pe teritoriul ei;</p> <p>b) are capacitate deplină de exercițiu;</p> <p>c) are studii militare superioare;</p> <p>d) cunoaște limba de stat.</p>
-----	--	-----------------------------------	---	---	--

						e) are reputație ireproșabilă
15.	Articolul 6. Conducerea Agenției Naționale	Deputat Valerian Bejan	d) are o activitate notorie în domeniul de specialitate de 5 ani, dintre care 2 ani în funcție publică de conducere;		La art.6, alin. (2), lit d) de exclus cuvântul "notorie".	Se acceptă. La alin (2) art. 6, lit d) a fost exclusă.
16.	Articolul 7. Atribuțiile Agenției Naționale	Deputat Ina Șupac	b) elaborează și aprobă, după coordonarea cu Ministerul Apărării, planuri și programe de stat privind organizarea și desfășurarea manifestărilor/acțiunilor de eternizare a memoriei celor căzuți la datorie;		La art. 7, lit. (b) sintagma "după coordonarea cu Ministerul Apărării", se exclude	Se acceptă. La art. 7, lit. (b) este expusă în următoarea redacție: "b) elaborează, în coordonare cu părțile interesate, proiecte privind organizarea și desfășurarea manifestărilor/acțiunilor de eternizare a memoriei celor căzuți la datorie și le propune spre aprobare în modul stabilit de legislație;"
17.	Art. 7. Atribuțiile Agenției Naționale	Deputat Adrian Lebedinschi			La art. 7, lit. b): Se propune de adăugat după sintagma "după coordonarea cu Ministerul Apărării" sintagma "sau Ministerul Culturii".	Nu se acceptă. Vezi varianta acceptată la pct. 16.
18.	Art.7. Atribuțiile Agenției Naționale	deputat Vl.Hotinea nu			Art.7, lit.b) Se propune după sintagma "Ministerul Apărării" de completat cu sintagma "Ministerul Afacerilor Interne".	Nu se acceptă. Vezi varianta acceptată la pct. 16.
19.	Articolul 7. Atribuțiile Agenției Naționale	Deputat Ina Șupac	d) ține Registrul mormintelor și operelor comemorative de război. Registrul se formează în baza informației/datelor din registrele ținute de autoritățile publice locale, Ministerul Apărării și Ministerul Afacerilor Interne, precum și informației/datelor furnizate de către Ministerul Afacerilor Externe și		La art. 7, lit.(d) după sintagma "Ministerul Apărării" se completează cu sintagma "Ministerul Culturii"	Nu se acceptă. În proiectul de lege, organizarea sistemului de evidență a mormintelor și a operelor de război, ca și în alte țări din lume, se pornește de la regimul de proprietate/gestiune asupra

			Integrării Europene;		acestor bunuri. Astfel, Ministerul Apărării, Ministerul Afacerilor Interne și APL-urile sunt unicele entități juridice care dețin în proprietate/gestiune morminte și/sau opere comemorative de război, respectiv, anume ele și țin evidența primară a acestora. De aceea, anume în baza acestor liste de evidență se formează Registrul național al mormintelor și operelor comemorative de război. În același timp, Ministerul Culturii nu deține/nu administrează obiecte care țin de memoria militară.
20.	Articolul 7. Atribuțiil e Agenției Naționale	Direcția generală juridică	d)ține Registrul mormintelor și operelor comemorative de război. Registrul se formează în baza informației/datelor din registrele ținute de autoritățile publice locale , Ministerul Apărării și Ministerul Afacerilor Interne, precum și informației/datelor furnizate de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene;	La art.7, lit. d) de înlocuit sintagma "autoritățile publice locale" cu sintagma "autoritățile administrației publice locale".	Se acceptă. La lit d), sintagma "autoritățile publice locale" este înlocuită cu sintagma: "autoritățile administrației publice locale".
21.	Articolul 7. Atribuțiil e Agenției Naționale	Direcția generală juridică	lit.e), nu este clar sensul sintagmei „,acționează pentru căutare”, de aceea propunem revizuirea acesteia din punct de vedere redacțional.	Art.7, lit. e) De revizuit/redactat sintagma "acționează pentru căutare", pe motivul neclarității.	Se acceptă. Cuvântul căutare este exclus din textul art.7, lit. e).
22.	Articolul 7. Atribuțiil e Agenției Naționale	Deputat Adrian Lebedinschi	g) elaborează planuri anuale ale activităților de identificare, cercetare și excavare a mormintelor de război, operelor comemorative de război și a fostelor câmpuri de luptă;	În lit. g) al art. 7, după sintagma "câmpuri de luptă" se adaugă "în colaborare cu organizațiile neguvernamentale, ce activează în domeniul căutărilor și lucrărilor memorial-militare".	Se acceptă. La sfârșitul lit. g) art. 7, se adaugă textul: " , în colaborare cu organizațiile neguvernamentale, ce activează în domeniul promovării

				memoriei militare.”
23.	Articolul 7. Atribuțiil e Agenției Naționale	Deputat Ina Șupac	h) propune Ministerului Apărării înființarea sau, după caz, reorganizarea, extinderea, strămutarea mormintelor și/sau operelor comemorative de război, în baza deciziilor autorităților publice locale	Se acceptă în varianta modificată: “h) propune Ministerului Apărării, după caz, altor autorități publice, înființarea, reorganizarea, extinderea, strămutarea mormintelor și/sau operelor comemorative de război;”
24.	Art.7. Atribuțiil e Agenției Naționale	deputat V.Hotineanu		Se acceptă. În varianta expusă la pct. anterior.
25.	Art.7. Atribuțiil e Agenției Naționale	Deputat Adrian Lebedinschi	s) aprobă procedura de înhumare/reînhumare a rămășițelor pămîntești a persoanelor decedate prevăzute la art.2 lit. a) și art. 3 din prezenta lege;	Se acceptă.
26.	Articolul 7. Atribuțiil e Agenției Naționale	Direcția generală juridică	k) organizează transmiterea către muzeele publice autorizate a armelor, documentelor și obiectelor personale și a altor artefacte descoperite în cadrul cercetării și excavării mormintelor de război și a fostelor cîmpuri de luptă;	Se acceptă. Cuvântul ”autorizate” este exclus din proiect.
27.	Articolul 7. Atribuțiil e Agenției Naționale	Direcția generală juridică	n) înaintează spre avizare Ministerului Culturii, conform fazelor de elaborare, proiecte de edificare a operelor comemorative de război și proiecte care prevăd intervenții de conservare/restaurare asupra operelor comemorative de război deja existente;	Se acceptă. Sintagma a fost eliminată.
28.	Art. 7. Atribuțiil e Agenției Naționale	Deputat Adrian Lebedinschi	La art.7, lit. s): Se propune completarea cu textul ”în baza normelor internaționale existente și în baza	Nu se acceptă. Pe de o parte, chestiunile puse în discuție sunt implicite, pe de alta,

	Naționale	i		practicilor religioase”.	la nivel internațional nu sunt stabilite forme și dimensiuni anumite pentru însemnele de căpătâi pentru mormintele de război.
29.	Art. 7. Atribuțiile Agenției Naționale	Deputat Adrian Lebedinschi		Se propune completarea art. 7 cu o literă nouă: ”Agenția colaborează cu organizațiile neguvernamentale, care activează în domeniul comemorativ”.	Nu se acceptă. Prevederea respectivă deja este expres stipulată la art.7, lit.w).
30.	Articolul 8. Înființarea, reorganizarea, extinderea, strămutarea mormintelor de război	Direcția generală juridică	Articolul 8. Înființarea mormintelor de război, a cimitirelor sau a parcelelor de onoare cu morminte de război, reorganizarea, extinderea sau strămutarea lor în caz de pericol iminent de distrugere se face în conformitate cu prevederile tratatelor internaționale în domeniu la care Republica Moldova este parte, iar în lipsa acestora, prin hotărâre de Guvern.	1. La art.8 cuvântul „mormintelor” se va substitui cu cuvântul „mormintelor”. 2. De asemenea la art.8 se propune indicarea tuturor tratatelor internaționale la care se face trimitere.	Se acceptă. Nu se acceptă. Este vorba de tratatele bilaterale, trilaterale etc. încheiate între RM și alte țări. Nu este cazul de a le indica la concret pe motivul creșterii în timp a numărului lor, modificărilor operate în timp a denumirilor acestora, pe motiv că denumirea lor adesea este generală sau chiar nu reflectă multitudinea de subiecte conținute în interiorul tratatului. Totodată, acesta ar fi în contradicție cu practica legislativă internațională în domeniu.
31.	Art.9. Înființarea, strămutarea, conservarea	Direcția generală juridică	Articolul 9. Înființarea, strămutarea, conservarea/restaurarea operelor comemorative de război	La art.9, alin. (1): Potrivit art.5 alin.(1) din Legea 436/2006, autoritățile administrației publice locale prin care se realizează autonomia locală în sate (comune), orașe (municipii) sînt consiliile locale, ca autorități deliberative, și primarii, ca	Nu se acceptă Autorul avizului a răspuns singur la propria întrebare, prin menționarea că atribuții de a adopta decizii o are numai componenta deliberativă a autorităților administrației publice

<p>area operelor comemorative de război</p>			<p>autorități executive. În sensul oportunității păstrării conținutului acestei prevederi în textul proiectului de lege, este necesar a se indica autoritatea administrației publice locale care va avea atribuția de a decide înființarea sau strămütarea operelor comemorative de război. În caz contrar, nu va fi clar care autoritate va avea această atribuție, ceea ce va duce la imposibilitatea aplicării sau aplicarea incorectă a prevederilor legale.</p>	<p>locale.</p>
<p>32. Articolul 10. Însumare a rămășițelor pămîntești</p>	<p>Direcția generală juridică</p>	<p>(1) Rămășițele pămîntești ale persoanelor decedate în condițiile prevăzute la art. 2 lit. a) și art. 3 din prezenta lege se însumează în mod individual, cu excepția cazurilor de forță majoră care impun un mormînt comun. La fiecare mormînt se așează un însemn de căpătîi pe care sînt înscrise date minime de identificare a persoanei decedate (în caz dacă aceste date au fost stabilite).</p>	<p>La art. 10 sintagma „rămășițele pămîntești ale” se va substitui cu cuvîntul „osemintele”. Această obiecție este valabilă și pentru art. 11 alin.(3).</p>	<p>Se acceptă. La art. 10 și alin (3) al art. 11 sintagma „rămășițele pămîntești ale” este substituită cu cuvîntul „osemintele”.</p>
<p>33. Articolul 11. Activități de identificare, cercetare și excavare a mormintelor de război.</p>	<p>Direcția generală juridică Deputat Adrian Lebedinschi</p>	<p>(1) Activitățile de identificare, cercetare și excavare a mormintelor de război și a fostelor cîmpuri de luptă se autorizează și, după caz, se organizează de către Agenția Națională. Aceste activități pot fi realizate de organizații obștești specializate, cu scopuri statutare în domeniu, înregistrate la Agenția Națională.</p>	<p>La art. 11, alin. (1): Se propune de revăzut conceptul de ”înregistrare” a organizațiilor guvernamentale de către Agenție, deoarece conform legislației înregistrarea se efectuează de către Ministerul Justiției.</p>	<p>Se acceptă. Cuvîntul ”înregistrate” este înlocuit cu sintagma ”luate la evidență de”.</p>

	Art. 11. Înhumare a rămășițelor pămîntești	Deputat Adrian Lebedinschi		”(3) Amenajarea mormintelor de război nou identificate se realizează la locul de identificare a osemintelor, iar dacă acest lucru nu se prezintă posibil, osemintele nou se transferă în cimitirele sau parcelele de onoare de război existente sau, după caz, nou înființate”. Actualul alin. (3) devine alin. (4).	Se acceptă. La art. 10 se adaugă un alineat nou (3): ”(3) Amenajarea mormintelor de război nou identificate se realizează la locul de identificare a osemintelor, iar dacă acest lucru nu se prezintă posibil, osemintele se transferă în cimitirele sau parcelele existente sau, după caz, nou înființate”. Actualul alin. (3) devine alin. (4), iar alin. (4)-(7) devin (5)-(8).
35.	Art. 11. Activități de identificare, cercetare și excavare a mormintelor de război.	Deputat Adrian Lebedinschi	(3) Cercetările/excavările de identificare/depistare a mormintelor de război, a rămășițelor pămîntești a celor căzuți pe cîmpurile de luptă, extragerea din pămînt a osemintelor și altor vestigii materiale legate de război sînt realizate doar în cadrul unor expediții conduse de arheologi autorizați, în bază de programe aprobate de Agenția Națională.	La art.11, alin. (3): Se propune excluderea prezenței arheologilor în componența expedițiilor de cercetare/excavare a mormintelor de război, dat fiind că arheologii ar trebui să se preocupe doar de cercetarea/excavarea mormintelor ”antice”.	Nu se acceptă. În lume ia amploare direcția de cercetare a arheologiei care se numește Arheologia Primului Război Mondial și Arheologia celui de-al Doilea Război Mondial. Cercetarea Mormintelor de război se face după o metodologie simplificată față de cercetarea arheologică clasică. În acest sens, proiectul de lege prevede stabilirea legală a unei metodologii specializate de cercetare arheologică a fostelor câmpuri de luptă. Situația

					<p>existentă, când excavările mormintelor de război în contrar cu bunele practici internaționale se efectuează fără nici o metodologie, când nimeni nu duce evidența medalilor, ordinelor, lucrurilor personale, armelor albe și de foc, etc. depistate în excavare, nu documentează locurile excavărilor de morminte, când aceste obiecte nimeresc în masă spre comercializare în piața neagră arheologică, nu mai poate fi tolerată.</p>
<p>36. Articolul 11. Activități de identificare, cercetare și excavare a mormintelor de război.</p>	<p>Deputat Ina Șupac</p>	<p>(6) Armele, documentele, obiectele personale și alte artefacte identificate în cadrul lucrărilor de cercetare și excavare a mormintelor de război și a fostelor câmpuri de luptă sînt predate prin acte de predare-primire către muzeele publice autorizate.</p>	<p>Art. 11, alin.(6) se completează la final cu sintagma ”În cazul în care în urma cercetărilor au fost găsite documente sau obiecte ale persoanelor identificate,aceste obiecte și documente pot fi transmise rudelor sau urmașilor acestor persoane, în limita legislației în vigoare”.</p>	<p>Se acceptă în redacția: ”În caz de depistare a unor documente sau obiecte personale ale unor persoane identificate, ele pot fi transmise, după documentarea corespunzătoare, rudelor sau urmașilor acestor persoane, conform legislației”</p>	
<p>37. Articolul 12. Protejarea mormintelor și operelor comemorative de război.</p>	<p>Direcția generală juridică</p>	<p>(2) Întreținerea mormintelor și operelor comemorative de război se realizează de către autoritățile administrației publice locale, potrivit legii, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, inclusiv cu prevederile convențiilor de la Geneva privind protecția victimelor de război din 12 august 1949 și cu normele</p>	<p>La art.12 alin.(2) este necesar a se indica numărul și denumirea legii la care se face trimitere;</p>	<p>Se acceptă. Sintagma ”potrivit legii” este substituită cu textul: ”potrivit prezentei legi”.</p>	

			general recunoscute ale dreptului internațional.		
38.	Articolul 12. Protejarea mormintelor și operelor comemorative de război.	Direcția generală juridică	(3) Asupra imobilelor pe care sînt amplasate morminte sau opere comemorative de război se aplică servituți de utilitate publică .	La art.12 alin.(3) propunem a se revizui sintagma „ servituți de utilitate publică ”, în contextul prevederilor art.428-442 din Cod Civil, care nu reglementează servitutea de utilitate publică. Totodată, considerăm necesar definirea acestei noțiuni în cuprinsul art.2.	Se acceptă. Alin. (3) al art. 12 este eliminat. Aliniatele (4)-(7) devin (3)-(6).
39.	Art. 13. Zona de protecție a mormintelor și operelor comemorative de război	Direcția generală juridică		Art.13, alin.(2). Se propune de corectat scrierea cuvântului ”institute”.	Se acceptă. La alin, (2) art. 13 cuvîntul “institute” este corectat în „institute”.
40.	Articolul 13.	Dedeputat Adrian Lebedinschi	(1) Mormintele de război dispun de zonă de protecție perimetrală, de jur împrejurul limitei exterioare a terenului atribuit mormintelor, pe o rază de la 20 la 50 m.	La art. 13 nu este clar cum vor fi delimitate zonele de protecție de 20, 50, 100 de metri în cazul terenurilor aflate în proprietate privată.	Instituirea zonei de protecție pentru astfel de bunuri este o practică internațională încetățenită. Sarcina zonei de protecție este în a nu admite prejudicierea mormântului de război sau a operei de război prin desfășurarea de activități periculoase pentru integritatea lor. Respectiv, dacă statul prin lege garantează integritatea mormintelor și operelor de război

						– el nu poate să nu instituie zone de protecție, astfel RM aliniindu-se principiilor și practicii europene și internaționale de asigurare a integrității bunurilor de acest gen.
41.	Articolul 14. Finanțarea activităților de înființare și protejare a mormintelor și a operelor comemorative de război	Direcția generală juridică	a) pentru cele amplasate în străinătate, de către Guvern, potrivit tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; b) pentru cele amplasate pe teritoriul național și care aparțin domeniului public al statului,...	La art.14, în scopul excluderii interpretării echivoce, a se revedea sintagmele „pentru cele amplasate în străinătate” și „amplasate pe teritoriul național”;	Se acceptă. La lit. a) și b) alin (1) art 14, sintagmele sunt expuse în variantele: ”pentru cele amplasate peste hotarele Republicii Moldova” și ”amplasate pe teritoriul Republicii Moldova”	
42.	Articolul 14.	Direcția generală juridică	(1) Finanțarea activităților de înființare și protejare a mormintelor și a operelor comemorative de război se face astfel: a) pentru cele amplasate în străinătate, de către Guvern... 3) În funcție de importanța/amploarea lucrărilor de înființare sau de protejare a mormintelor și operelor comemorative de război, aflate pe teritoriul național, în baza hotărârii de Guvern, Agenția Națională poate susține finanțarea sau cofinanțarea acestora din bugetul propriu	Art.14, alin.(1), lit.a) după sintagma „de către Guvern” se va completa cu sintagma „din contul bugetului de stat”.	Se acceptă. La lit a) alin (1) art. 14 după sintagma “de către Guvern” se adaugă cuvintele “din contul bugetului de stat”.	
43.	Articolul 14.	Direcția generală juridică		Art.14, alin.(3) a revizui cuvântul „poate”, deoarece acesta poartă un caracter coruptibil.	Se acceptă. Cuvântul “poate” este exclus.	
44.	Articolul	Deputat	a) elaborează și aprobă, după caz,	La art.16, lit. (a), (b),(c), (f), (l) se	Nu se acceptă	

Ministerul Apărării	Lebedinschi i Deputat Ina Şupac			La litera l), art. 16, cuvântul "Guvernul" este substituit cu "statul".
47. Ministerul Afacerilor Interne	Deputat Adrian Lebedinschi i		La art.17, lit. c): Se propune de adăugat după sinagma "colaborează cu Agenția" sinagma "și cu societatea civilă".	Se acceptă: Lit. c) a art. 17 este expusă în varianta: "c) colaborează cu Oficiul Național și cu societatea civilă" și în continuare după text.
48. Ministerul Afacerilor Interne	Deputat Vladimir Hotineanu		Se propune completarea cu două litere noi, similare ca text literelor a) și b) din art.16, precum și de adăugat încă o literă nouă c): "c) aprobă regulile de organizare și desfășurare a ceremonialelor la mormintele și operele comemorative ale angajaților MAI căzuți la datorie", următoarele – conform textului proiectului de lege.	Nu se acceptă. Centralizatorul tuturor proiectelor de acte normative/legislative pe domeniul respectiv, precum și instituția care elaborează procedura/regulile de desfășurare a ceremonialurilor la mormintele și operele comemorative de război, este Oficiul Național pentru memorie militară al Ministerului Apărării.
49. Ministerul Educației	Deputat Valerian Bejan	b) asigură participarea tinerilor,	La art.20 lit.b) se propune înlocuirea cuvântului "asigură" cu "contribuie" sau "stimulează"	Se acceptă. Cuvântul "asigură" a fost înlocuit cu "contribuie".
50. Articolul 21. Autoritățile publice locale de nivel al doilea	Direcția generală juridică	c) prevăd, după caz, în proiectele bugetelor proprii resurse financiare pentru protejarea și întreținerea mormintelor și operelor comemorative de război aflate în proprietatea sau administrarea unităților administrative-teritoriale de nivelul al doilea;	La art.21 lit. c) pentru excluderea unor interpretări eronate sinagma „după caz” se va exclude. Se propune completarea proiectului cu un ali. Nou Articolul 21¹ Atribuțiile autorităților administrației publice ale UTA Găuzia (1) Adunarea Populară a UTA Găuzia are următoarele atribuții: (a) Reglementează modul de ținere a	Nu se acceptă. Sinagma "după caz" arată că prevederea în bugete a resurselor are loc doar în caz de constatare a necesității finanțării activităților de protejare și întreținere (în contextul că nu toate activitățile de acest gen sunt legate de bani).
	deputat Elena Bacalu			

			<p>evidenței mormintelor și oerelor comemorative de război prin intermediul registrelor locale ale mormintelor și operelor comemorative de război situate pe teritoriul UTA Găgăuzia;</p> <p>b) asigură realizare evidenței detaliate, prin dosare de inventariere, a mormintelor și operelor comemorative de război situate pe teritoriul UTA Găgăuzia;</p> <p>c) asigură finanțarea din bugetul propriu pentru protejarea și întreținerea mormintelor și operelor comemorative de război situate pe teritoriul UTA Găgăuzia;</p> <p>d) coordonează activitatea autorităților administrației publice locale din UTA Găgăuzia în domeniul dat;</p> <p>(2) Comitetul executiv al UTA Găgăuzia are următoarele atribuții:</p> <p>a) asigură executarea prevederilor prezentei legi și a actelor normative adoptate de Adunarea populară;</p> <p>b) colaborează cu Oficiul național și cu autoritățile publice locale de nivel înalt pentru protejarea mormintelor și operelor comemorative de război;</p> <p>c) elaborează și realizează programe de conservare și protejare a monumentelor și operelor comemorative de război;</p> <p>d) sesizează autoritățile competente pentru luarea măsurilor ce se impun atunci când constată încălcări ale</p>	Se acceptă
--	--	--	--	------------

51.	Articolul 21. Autoritățile publice locale de nivel al doilea	Deputat Tudor Deliu	Articolul 21. Autorităților publice locale de nivel al doilea Autoritățile publice locale de nivel al doilea au următoarele atribuții: a) țin evidența mormintelor și operelor comemorative de război prin intermediul registrelor locale ale mormintelor și operelor comemorative de război situate pe teritoriul unității administrativ-teritoriale de nivel al doilea;	Articolul 21 litera a) stipulează că autoritățile de nivel doi țin evidența mormintelor și operelor comemorative de război prin intermediul registrelor locale ale mormintelor și operelor comemorative de război situate pe teritoriul unității teritoriale de nivel al doilea. Teritoriul unității de nivel doi este constituit din teritoriul unităților de nivelul întâi, el nu are teritoriul său.	regimului juridic al mormintelor și operelor comemorative de război; e) exercită și alte atribuții în conformitate cu prezenta lege.	Aici nu este nici o problemă. Noțiunea de "teritoriul raionalului" adică teritoriul unităților administrativ-teritoriale de nivelul II este o noțiune juridică exactă, chiar dacă teritoriul raionalului este compus din teritoriile APL de nivelul I.
52.	Articolul 22. Autoritățile publice locale de nivelul întâi	Deputat Tudor Deliu Deputat Marian Lupu	Articolul 22. Autorităților publice locale de nivelul întâi d) în termen de 3 luni de la edificarea sau, după caz, reamplasarea operelor comemorative de război, înregistrează opera respectivă și zona ei de protecție în documentația cadastrală;	La articolul 22 litera d) „în termen de 3 luni de la edificare sau, după caz, reamplasarea operei comemorative de război, înregistrarea operei respective și zona ei ... înregistrează în documentația cadastrală” este o atribuție a nivelului întâi. Fiindcă aceste monumente practice se găsesc pe teritoriul satelor (comunelor), orașelor și acesta este teritoriul unității de nivelul întâi, și nu de nivelul doi.	Nu se acceptă Nu există nici o contradicție. APL I are dreptul de a iniția amenajarea pe teritoriul său a mormintelor de război și a operelor de război, respectiv, ele și le înregistrează cadastral. Aici este vorba strict de atribuțiile APL de nivelul I. APL II țin doar evidența generală a acestor morminte și opere de război de pe teritoriul raionalului, conform practicilor internaționale.	Nu se acceptă Nu există nici o contradicție. APL I are dreptul de a iniția amenajarea pe teritoriul său a mormintelor de război și a operelor de război, respectiv, ele și le înregistrează cadastral. Aici este vorba strict de atribuțiile APL de nivelul I. APL II țin doar evidența generală a acestor morminte și opere de război de pe teritoriul raionalului, conform practicilor internaționale.
53.	Articolul 22. Autoritățile publice locale de nivelul întâi	Direcția generală juridică	b) emit decizii privind înființarea sau, după caz, strămutarea operelor comemorative de război, în care se indică în mod obligatoriu locul de amplasare/reamplasare a operei comemorative și sursa de finanțare a acestor lucrări;	La lip. b) art. 22 a exclude sintagma “după caz”	Nu se acceptă. Sintagma ”după caz” arată că prevederea în bugete a resurselor are loc doar în caz de constatare a necesității finanțării activităților de protejare și întreținere (în contextul că nu toate activitățile	Nu se acceptă. Sintagma ”după caz” arată că prevederea în bugete a resurselor are loc doar în caz de constatare a necesității finanțării activităților de protejare și întreținere (în contextul că nu toate activitățile

54.	Art. 22. Autorități le publice locale de nivelul întîi	Deputat Vladimir Hotineanu		<p>Autorul avizului consideră că proiectul de lege încalcă principiile constituționale și legale privind activitatea APL.</p> <p>Se propune :</p> <p>1) sau toate cheltuielile pe domeniu să fie asumate de Guvern;</p> <p>2) sau de prevăzut "majorarea bazei de venituri a bugetelor locale, astfel ca APL să facă față noilor competențe".</p>	de acest gen sunt legate de bani).
<p>Autorul avizului pornește de la premisa falsă a instituirii de noi competențe pentru autoritățile locale. Conform prevederilor legale în vigoare atât cimitirele, cât și majoritatea absolută a operelor comemorative de război din localitățile RM (monumente ale consătenilor căzuți în război, monumente la morminte comune a soldaților căzuți în război, monumente ale soldaților căzuți în Afganistan etc.) s-au aflat anterior și continuă să se afle în gestiunea nemijlocită a APL. Astfel aici în nici un caz nu este vorba de instituirea/delegarea unor noi competențe pentru APL, ci de concretizarea competențelor lor deja existente.</p> <p>Totodată, proiectul de lege nu obligă APL să prevadă în bugete surse financiare pentru exercitarea obligației de întreținere a acestor obiecte (obligație juridică pe care acestea deja o au de mulți ani în baza altor acte legislative și normative în vigoare), ci doar stipulează posibilitatea ca APL să facă acest lucru, în contextul posibilităților și necesităților de moment ale acestora. În același timp, legea oferă posibilitatea ca domeniul să fie finanțat din surse externe atrase de APL, din surse private</p>					

	55. Articolul 23.	Direcția generală juridică		<p>Art.23 este necesar a fi revăzut conceptual, luând în considerație prevederile art.4 din proiectul de lege, care statuează că mormintele și operele comemorative de război aparțin domeniului public al statului sau unităților administrativ-teritoriale.</p>	<p>etc. De exemplu – cimitirul soldaților români de la Țiganca este în gestiunea APL, dar întreținerea este asigurată din surse venite din România. O parte dintre monumente și memoriale (Eternitate, Capul de pod Șerpeni etc.) se află în gestiunea și întreținerea Ministerului Apărării, altă parte a Ministerului Afacerilor Interne. Astfel, prevederile proiectului de lege corespund tuturor rigorilor și bunelor practici internaționale în domeniu.</p> <p>Nu se acceptă. Autorul avizului nu a sesizat că statul sau APL de nivelul I și II, sau persoanele juridice împuternicite de către acestea să gestioneze din numele lor mormintele și operele comemorative de război, constituite, de fapt, acei "proprietari și gestionari" la care se referă art.23.</p>
	Articolul 23.	Deputat E. Bacalu	<p>Articolul 23. Obligațiile proprietarilor și titularilor dreptului de administrare a mormintelor și operelor comemorative de război</p>	<p>Se propune completarea art. 23 b) să înștiințeze în scris Oficiul național, precum și autoritățile APL la unități administrativ-teritoriale de care aparțin despre orice modificare sau degradare fizică a mormintelor și operelor comemorative de război; g) să comunice, în termen de 30 de zile, Oficiului național sau, după caz, autoritățile APL primarului-locale și respective orice schimbare a titularului dreptului de proprietate, de administrare</p>	<p>Se acceptă</p>

56.	Art.24. Festivitățile de comemorare a persoanelor căzute la datorie	Deputat Vladimir Hotineanu		ori al altor drepturi reale, după caz, asupra imobilelor pe care se află dispuse morminte și opere comemorative de război. La alin (1) se propune după sintagma "Agenția Națională" de completat cu sintagma "cu excepția festivităților organizate de Ministerul Afacerilor Interne cu ocazia Zilei Memoriei (2 Martie)".	<p>Se acceptă în varianta: La alin. (1) după sintagma "Oficiul național" se adaugă sintagma "în coordonare cu părțile interesate"</p> <p>Oficiul Național se instituie pentru a unifica toate tipurile de festivități la nivel național consacrate comemorării celor căzuți la datorie. Totodată, proiectul de lege nu prevede o anume zi cu denumire anume pentru festivitățile naționale dedicate celor căzuți la datorie, în acest sens, introducerea unei denumiri și date concrete (Ziua Memoriei (2 Martie)), nu se înscrie în logica proiectului de lege.</p>
56.	Articolul 28	Comisia Economic, Buget și Finanțe	Articolul 28. Agenția Națională pentru Cultul Eroilor va fi creată în baza Centrului de Cultură și Istorie Militară a Ministerului Apărării.	Propunerile din proiect, în partea ce ține de crearea unei Agenții noi (Agenția Națională pentru Cultul Eroilor) vine în contradicție cu Strategia privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020 aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.911 din 25.07.2016, și anume optimizarea numărului și funcțiilor autorităților administrative și instituțiilor. Comisia consideră rațional crearea unui oficiu responsabil de mormintele și operele comemorative de război în cadrul Centrului de Cultură și Istorie Militară a Ministerului Apărării,	<p>Se acceptă Articolul este expus în redacția: "Oficiul Național pentru memorie militară va fi creat în baza unităților de personal delimitate din cadrul personalului Centrului de Cultură și Istorie Militară a Ministerului Apărării".</p>

				și ca rezultat reducerea costurilor administrative.	
57.	Articolul 28.	Direcția generală juridică		Art.28 este expus într-o formă neclară și ambiguă, și urmează a fi corelat cu prevederile art.5 din proiectul de lege care reglementează statutul Agenției Naționale pentru Cultul Eroilor.	Se acceptă. v. redacția expusă la pct. 57
58.	Articolul 28.	Deputat Ina Șupac		Art. 28 se exclude	Nu se acceptă v. redacția expusă la pct. 57

59.	Articolul 29. Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea	Deputat Elene Bacalu	Articolul 29. (1) Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, vor transmite <u>Oficiului național</u> datele privind numărul, amplasamentul și starea tehnică a mormintelor și operelor comemorative de război aflate pe teritoriul administrat.	Se propune : completarea art.29 alin.(1) cu textul: ”și comitetul executiv al UTA Găgăuzia”.	Se acceptă
-----	--	-------------------------	---	--	------------

Președintele Comisiei

Vladimir HOTINEANU